

17 november 1959

U 13074/59 - G 46 - P1/PS9

PA 9824/12

GEHEIM

Land: De Belgische Congo.

Onderwerp: Enkele gegevens over de situatie in de Belgische Congo.

Referenties:

Datum van waarneming: November 1959.

Bron: Betrouwbaar.

Informant: Goed geïnformeerd; heeft in Leopoldville met Belgische autoriteiten en Afrikaanse nationalistengesproken.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIN

De Belgische Congo

ENKELE GEGEVENS OVER DE SITUATIE IN DE BELGISCHE CONGO

De situatie in Leopoldstad is somber. 's Avonds kan niemand meer uitgaan, en ook overdag gaat niemand buiten het centrum, tenzij met een Afrikaanse chauffeur.

Afrikaanse nationalistische voormannen menen, dat de Belgen een handige truc proberen uit te halen door hun politiek - verkiezingen met als eindpaal een door de gouverneur-generaal geleid regeringslichaam - het etiket "onafhankelijkheid" op te plakken, denkende daarmee het slagwoord vrijheid en onafhankelijkheid voor zichzelf te gebruiken. Het enige resultaat is dat niemand meer iets voor die verkiezingen voelt.

Merkwaardig is verder, dat de negers onderscheid gaan maken tussen Walen en Vlamingen en dit verschil gaan uitspelen. De Vlaamse katholieke missie is er altijd de sterkste geweest (het Waalse deel van België is immers laïcistisch) en is ook zeer paternalistisch. Het resultaat is nu, dat de negers het paternalisme als Vlaams karakteriseren. Het Waals kennen zij niet; zij kennen alleen Frans, maar Frans is de taal van de Franse Congo, de vrije Congo. Zij maken dus onderscheid tussen de "indépendance" van de abbé YOULOU en de "onafhankelijkheid" van de "Vlaamse" overheersers.

Het contact van de nationalistische negers met de Congolese regering van YOULOU is zeer nauw. Aan weerskanten van de Congo wonen leden van eenzelfde stam. Alle documenten van de bakongo in Belgische Congo worden in Brazzaville gedrukt, en wel bij de drukkerij van het Ministerie van Financiën. Aangezien hun politieke partij verboden is, dragen de kaarten de naam van "lidmaatschap van de amicale der bakongo". Er zijn 500.000 van deze kaarten gedrukt en hiervan zijn 275.000 geplaatst à

raison van 70 Belgische francs per stuk. Het ontbreekt de organisatie in de Belgische Congo dus niet aan geld; ook niet aan steun van YOULOU. Bijna elke avond is YOULOU in Leopoldstad. Hij heeft zijn eigen prauw, die van het landingspiertje van de gouverneur afvaart.

Het moet wel vaststaan, dat de abbé afspraken met de leiders van de met hem verwante stammen in de Belgische Congo heeft gemaakt om straks, nadat zij zich hebben vrijgemaakt, een grote Congolese staat te stichten, waarvan YOULOU president zal zijn. De abbé werkt dus een compromis tussen de nationalisten en de Belgische regering tegen en tracht de opstand op de spits te drijven om zo spoedig mogelijk te kunnen unifiëren.

De Belgen betichten de Fransen van gestook. De Fransen verdedigen zich met het verwijzen naar de wrijving die zij zelf met de abbé hebben. Zij trachten hem voortdurend te remmen. Zij hebben, zeggen ze, gedaan gekregen, dat in ieder geval in Brazzaville geen pamfletten gedrukt worden. Maar de aantrekkingskracht die het onafhankelijke Moyen Congo op de Belgische gebieden uitoefent, is natuurlijk. De Belgen hebben last van de Franse situatie, maar de Fransen hadden geen enkele last van de Belgische situatie aan de overkant. De Franse administratie heeft trouwens zijn eigen moeilijkheden met de abbé; deze heeft tot de Franse gouverneur in Brazzaville gezegd: "U moet kiezen tussen Uw sympathie voor mij of voor België."
